

**Waargenomen Competentie en *Achievement Goals* in Mannelijke en Vrouwelijke
Wedstrijdsporters**

Julia Pullens

Studentnummer: S4308654

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT15: Bachelor These

Supervisor: prof. Dr. Nico W. Van Yperen

Tweede beoordelaar: MSc. Mark Schuls

In samenwerking met: Nicole Boerema, Mandy Overgoor, Muriël Bontekoning, Esther

Broenink, en Jelle Stegeman

26 januari 2023

Perceived Competence and Achievement Goals in Male and Female Competitive

Athletes

Abstract

Given the positive effects of sports on physical and mental health, it is important to look at how athletes are motivated. An important source of autonomous motivation is perceived competence. This raises the question of why people feel competent. In this study, the three approach goals from the achievement goal theory are expected to be positively related to perceived competence, given that these goals are central to competence-relevant behavior. In addition, previous literature suggests that there is a gender difference in perceived competence and the underlying goals. The sample in the current study consists of 90 competitive athletes, 51.11% of whom are male. Data were collected through various social media channels using a questionnaire on sport motivation. The results indicate no significant differences between male and female competitive athletes. However, the expected positive correlations between the approach goals and perceived competence were found. In contrast, possibly due to the strong correlations between the three approach goals, a linear regression shows that they are not significant predictors when combined. In future research on perceived competence and approach goals, it is important to include gender as a variable to clarify the role of gender in the sport domain. It is also important to consider the interrelationships of the approach goals.

Keywords: perceived competence, achievement goals, gender, competitive athletes

Samenvatting

Gezien de positieve effecten van sporten op de fysieke en mentale gezondheid, is het belangrijk om te kijken naar hoe sporters worden gemotiveerd. Een belangrijke bron van autonome motivatie is waargenomen competentie, wat de vraag doet oproepen waarom mensen zich competent voelen. In dit onderzoek wordt verwacht dat de drie streefdoelen uit de *achievement goal* benadering positief samenhangen met waargenomen competentie, gezien deze doelen centraal staan in competentie relevant gedrag. Daarnaast wordt er in eerdere literatuur gesuggereerd dat er een sekseverschil is in waargenomen competentie en de onderliggende doelen. De steekproef in het huidige onderzoek bestaat uit 90 wedstrijdsporters, waarvan 51,11% man. Gegevens zijn verzameld via verschillende sociale mediakanalen door middel van een vragenlijst over sportmotivatie. De resultaten laten geen significante verschillen zien tussen mannelijke en vrouwelijke wedstrijdsporters. Wel zijn de verwachte positieve correlaties tussen de streefdoelen en waargenomen competentie gevonden. Wellicht door de sterke onderlinge correlaties tussen de drie doelen, laat een lineaire regressie daarentegen zien dat deze in combinatie geen significante voorspellers zijn. Het is dus van belang om rekening te houden met de onderlinge relaties van de streefdoelen. In toekomstig onderzoek naar waargenomen competentie en streefdoelen is het belangrijk dat sekse wordt meegenomen als variabele, om meer duidelijkheid te krijgen over de rol van sekse in het sportdomein.

Trefwoorden: waargenomen competentie, achievement goals, sekse, wedstrijdsporters

Waargenomen Competentie en *Achievement Goals* in Mannelijke en Vrouwelijke Wedstrijdsporters

Volgens de World Health Organization (*Physical Activity*, 2019) heeft sporten positieve effecten op zowel de mentale als fysieke gezondheid. Bovendien is in de meta-analyse van De Greeff et al. (2018) gevonden dat sporten zorgt voor betere executieve functies, aandacht en academische prestatie. Om te kunnen profiteren van deze voordelen is het belangrijk dat mensen gemotiveerd zijn om te sporten. Motivatie betekent namelijk dat je bewogen wordt om te handelen (Ryan & Moller, 2017).

Waargenomen competentie

Waargenomen competentie is een belangrijk component van sportmotivatie en kan worden gedefinieerd als het bekwaam voelen om gewenste resultaten te produceren (Wilson & Rodgers, 2007). Zo laat het onderzoek van Brunet en Sabiston (2009) zien dat waargenomen competentie positief samenhangt met motivatie en fysieke activiteit. Sporters voelen zich namelijk meer aangetrokken tot een activiteit als het uitvoeren hiervan leidt tot meer competentie (Ryan & Moller, 2017). Het verkrijgen van meer kennis over waargenomen competentie en de bronnen ervan is relevant om de motivatie in sporters te kunnen maximaliseren. In dit onderzoek wordt daarom gekeken naar de relatie tussen *achievement goals* en waargenomen competentie in wedstrijdporters. In de volgende alinea's worden eerst de *achievement goals* toegelicht en daarna de rol van sekse in waargenomen competentie en het stellen van *achievement goals*.

Achievement goals

In competentie relevant gedrag staan de *achievement goals* centraal (Elliot & Hulleman, 2017). In de hedendaagse motivatie literatuur wordt vooral gebruik gemaakt van het *3x2 Achievement Goal Model* van Elliot et al. (2011), wat voor het eerst is toegepast in het sportdomein door Mascaret et al. (2015). In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen drie

vormen van *achievement goals* namelijk, taak- zelf- en andergerichte doelen¹. Deze kunnen daarnaast streefgericht of vermijndend zijn, wat resulteert in zes *achievement goals*.

Streefgerichte *achievement goals* (streefdoelen) zijn gericht op succes waarbij men probeert te streven naar een positieve mogelijkheid. Vermijdende *achievement goals* (vermijdende doelen) zijn daarentegen gericht op mislukking waarbij men een negatieve mogelijkheid probeert te vermijden (Elliot et al., 2011).

Echter ligt de focus in dit onderzoek alleen op de streefdoelen. Deze zijn volgens onderzoek positief gerelateerd aan prestaties (Van Yperen et al., 2014) en competentie (Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008), in tegenstelling tot de vermijdende doelen. Daarnaast is in het onderzoek van Elliot et al. (1999) gevonden dat de vermijdende doelen voorspellers zijn voor demotivatie. Dit is te verklaren doordat streefdoelen gericht zijn op hetgeen wat sporters willen doen. Vermijdende doelen zijn daarentegen gericht op iets wat sporters niet willen en daarom proberen te voorkomen. Als deze gedachten van falen overheersen, wordt de kans dat het gebeurt alleen maar groter (Van Yperen, 2018).

Uiteindelijk zijn er drie streefdoelen, gebaseerd op verschillende standaarden, meegenomen in dit onderzoek. De taakgerichte streefdoelen (1) definiëren competentie in termen van de absolute eisen van een taak. De focus ligt op het goed uitvoeren van een taak. Zelfgerichte streefdoelen (2) definiëren competentie in termen van het intra persoonlijke traject. Het doel is om beter te presteren dan een eerder geleverde prestatie van het individu. Andergerichte streefdoelen (3) definiëren competentie in termen van sociale vergelijking en zijn gericht op het beter presteren dan anderen. (Elliot & Hulleman, 2017; Van Yperen, 2021).

Over het algemeen wordt gevonden dat taak-, zelf- (Elliot et al., 2011; Harwood et al., 2015; Mascet et al., 2015; Morris & Kavussanu, 2008; Van Yperen, 2021) en andergerichte streefdoelen positief samenhangen met waargenomen competentie (Elliot et al., 2011;

¹ In eerdere literatuur worden taak- en zelfgerichte doelen samen gezien als *mastery goals* of *task based goals* en worden andergerichte doelen ook wel *performance goals* of *ego goals* genoemd.

Mascret et al., 2015; Morris & Kavussanu, 2008; Van Yperen, 2021). Soms wordt gevonden dat andergerichte streefdoelen negatieve effecten hebben, vooral als dit het enige doel is.

Voorbeelden van negatieve effecten die zijn gevonden zijn angst en zorgen om te falen (Elliot & McGregor, 2001). Deze doelen leggen gedeeltelijk de focus op iets wat oncontroleerbaar is, namelijk de prestatie van anderen (Van Yperen, 2018). Toch zijn deze andergerichte streefdoelen belangrijk, aangezien sociale vergelijking kenmerkend is voor sport (Van Yperen & Leander, 2014). Op basis van de eerdergenoemde literatuur is de eerste verwachting dat alle drie de streefdoelen positief samenhangen met waargenomen competentie (Hypothese 1).

Aangezien er in eerdere literatuur geen onderscheid werd gemaakt tussen taak- en zelfgerichte doelen (Elliot & McGregor, 2001), zijn er nog maar weinig studies die de relaties tussen deze drie doelen en waargenomen competentie hebben onderzocht. Hoewel deze nauw met elkaar verbonden zijn, kunnen zij afzonderlijk worden nagestreefd en is het onderscheiden van belang. Sporters kunnen namelijk de focus leggen op de eisen van de taak of op de taak vergeleken met een eerdere prestatie. Aandacht voor dit onderscheid biedt meer precisie en nauwkeurigheid in het beschrijven en verklaren van competentiegericht gedrag (Mascret et al., 2015). Deze kennis kan bijdragen aan betere interventies in de sport. Dit onderzoek is daarom een aanvulling op de huidige literatuur

De rol van sekse

Naast de relatie tussen streefdoelen en waargenomen competentie, wordt in dit onderzoek ook gekeken naar de rol van sekse in relatie met waargenomen competentie. Zo zijn er aanwijzingen dat mannelijke atleten meer waargenomen competentie rapporteren dan vrouwelijk atleten (Brunet & Sabiston, 2009, Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008). Het is mogelijk dat dit verschil te maken heeft met dat mannen meer gericht zijn op het onderhouden van hun competentie. Dit wordt ook in het onderzoek van Butler (2014) gesuggereerd. Daarnaast blijkt in een academische setting dat jongens eerder de neiging

hebben om hun vaardigheden en competentie te overschatten, terwijl meiden dit juist onderschatten (Butler & Hasenfratz, 2017).

In dit onderzoek wordt gekeken of dit verschil ook geldt voor mannelijke- en vrouwelijke wedstrijdporters in onze steekproef. Dit onderzoek onderscheidt zich van de eerdergenoemde, doordat waargenomen competentie als afhankelijke variabele wordt gebruikt in plaats van voorspeller. Naar aanleiding van bovenstaande literatuur is de tweede hypothese dat in vergelijking met vrouwelijke wedstrijdporters mannelijke wedstrijdporters hoger scoren op waargenomen competentie (Hypothese 2). Als er duidelijke sekseverschillen worden gevonden kan met deze kennis rekening worden gehouden als het gaat om het verbeteren van de competentie van sporters.

Naast de rol van sekse in waargenomen competentie, kan sekse volgens Elliot (1999) een invloed hebben op het stellen van doelen. Een aantal onderzoeken in het sportdomein hebben een sekseverschil gevonden. Zo laat het onderzoek van Nien en Duda (2008) zien dat mannelijke atleten gemiddeld meer nadruk leggen op andergerichte streefdoelen en minder op taak- of zelfgerichte streefdoelen vergeleken met vrouwelijke atleten. Daarnaast is in het onderzoek van Morris en Kavussanu (2008) gevonden dat mannelijke sporters hoger scoren dan vrouwelijke sporters op alle streefdoelen. Bij beide onderzoeken is gebruik gemaakt van een onderzoekspopulatie bestaande uit sportende universiteitsstudenten, terwijl in dit onderzoek ook andere volwassenen sporters zijn benaderd.

In het academisch domein is meer onderzoek gedaan naar de sekseverschillen in het stellen van *achievement goals*. In de literatuur zijn verschillende resultaten gevonden. Dit komt volgens een meta-analyse van Hyde en Durik (2005) doordat de verschillen in sekse vaak klein en domein specifiek zijn. In bepaalde onderzoeken scoren jongens hoger op andergerichte streefdoelen en meiden hoger op taak- en zelfgerichte streefdoelen (Butler & Hasenfratz, 2017; Peterson & Kaplan, 2016; Yu & McLellan, 2019). Uit andere literatuur

blijkt dat vrouwen meer nadruk leggen op taak- en zelfgerichte streefdoelen (Diaconu-Gherasim et al., 2018; Hanrahan & Cerin, 2009; Hyde & Durik, 2005; Theis & Fischer, 2017), maar er geen sekseverschil kan worden gevonden in andergerichte streefdoelen (Hanrahan & Cerin, 2009; Theis & Fischer, 2017). Er is ook literatuur waar helemaal geen sekseverschil wordt gevonden in het stellen van doelen (Koh & Wang, 2014). Hoewel de eerdergenoemde literatuur verschillende resultaten laat zien, is er wel een patroon te vinden. Er wordt daarom verwacht dat mannelijke wedstrijdporters sterkere andergerichte streefdoelen, maar zwakkere taak- en zelfgerichte streefdoelen hebben in vergelijking met vrouwelijke wedstrijdporters (Hypothese 3).

Aangezien verschillende onderzoeken zowel een verschil vinden in waargenomen competentie als in het stellen van doelen, roept dit de vraag op of dit gerelateerd is aan elkaar. Zo laat het onderzoek van Nien en Duda (2008) zien dat de relatie tussen andergerichte streefdoelen en motivatie alleen voor mannen positief is, wat mogelijk te maken heeft met dat andergerichte streefdoelen vooral voor mannen leiden tot meer waargenomen competentie. Wij suggereren naar aanleiding van de bovenstaande literatuur, dat het eventuele verschil in waargenomen competentie tussen mannelijke en vrouwelijke wedstrijdporters kan worden verklaard door de sterkere andergerichte streefdoelen en zwakkere taak- en zelfgerichte streefdoelen van mannelijke wedstrijdporters (Hypothese 4). Deze laatste hypothese onderzoekt of er een mediatie is in de relatie tussen sekse, streefdoelen en waargenomen competentie.

Methode

Deelnemers

Er is gestart met een a priori G-power analyse (zie Tabel A1, in Appendix A) die gebaseerd is op een meervoudige lineaire regressie met vier voorspellers. Deze G-power analyse resulteerde in minimaal 85 deelnemers die nodig zijn om een power van .80 en een

effectsize van .15 te bereiken (Faul et al., 2009). Dit aantal is gehaald gezien de 90 deelnemers, waarvan 51.11% man ($n = 46$) en 48.89% vrouw is ($n = 44$). De deelnemers variëren in leeftijd van 18 tot 67 jaar ($M = 27.32$, $SD = 12.18$). Er is gekozen voor de onderzoekspopulatie wedstrijdporters, aangezien de variabelen uit de vragenlijst alleen te beantwoorden waren voor wedstrijdporters. Daarnaast zijn alle deelnemers in dit onderzoek van Nederlandse afkomst. Zie Tabel B1 in Appendix B voor specifieke gegevens.

Oorspronkelijk zijn er 372 deelnemers verzameld waarvan er 282 verwijderd zijn. Deelnemers zijn verwijderd omdat (1) zij hebben aangegeven geen wedstrijdporters te zijn ($n = 278$), (2) zij zich niet identificeren als man of vrouw ($n = 1$) of (3) zij hebben aangegeven de vragen niet eerlijk en zorgvuldig hebben ingevuld ($n = 3$).

Procedure

Het onderzoek maakt deel uit van een groter onderzoek naar sportmotivatie waarvoor toestemming is verkregen van de ethische commissie van de Rijksuniversiteit Groningen. De deelnemers zijn geworven via een *Qualtrics* link die is verspreid via verschillende sociale mediakanalen zoals; Facebook, Whatsapp, LinkedIn en Instagram. Aan het begin is er informatie over deelname gegeven en toestemming bemachtigd voor het verwerken van de gegevens. Deelnemers zijn op de hoogte gesteld van het doel van dit onderzoek en hebben een tijdsindicatie van vijftientig minuten gekregen voor het invullen van de enquête. Verder is er op het einde feedback gegeven op basis van de ingevulde antwoorden, met betrekking tot de motivatie, mentale weerbaarheid, mentale gezondheid en *mindset* van de deelnemers.

Meetinstrumenten

Voor dit onderzoek is de Vragenlijst Sportmotivatie (Van Yperen, 2020) afgenomen. In deze meervoudige vragenlijst zijn verschillen variabelen opgenomen, maar in dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van onderstaande variabelen. Bij alle schalen is de totaalscore gedeeld door het aantal items.

Streefdoelen. De streefdoelen zijn gemeten aan de hand van de subschalen: taak-, zelf- en andergerichte streefdoelen afkomstig van de *3x2 Achievement Goal Questionnaire For Sport* (Mascret et al., 2015). Volgens Mascret et al. (2015) heeft het model goede psychometrische eigenschappen omdat de constructen hoge interne consistentie hebben. Deelnemers konden bij de vragen van de drie subschalen antwoord geven met een likertschaal, uiteenlopend van “nooit” (1) tot “altijd” (7). De drie items van de subschaal taakgerichte streefdoelen zijn: (1) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "De taakuitvoering goed verzorgen", (2) mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "De juiste keuzes maken" en (3) mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Mijn taken optimaal uitvoeren". De interne consistentie van taakgerichte streefdoelen is zwak gezien de Cronbach's alfa van .57. De drie items van de subschaal zelfgerichte streefdoelen zijn: (1) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Het beter doen dan voorheen", (2) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Mezelf overtreffen" en (3) mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Boven mezelf uitstijgen". De interne consistentie van zelfgerichte streefdoelen is discutabel gezien de Cronbach's alfa van .63. Bij andergerichte streefdoelen zijn de items: (1) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Het beter doen dan anderen", (2) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Anderen verslaan" en (3) Mijn doel in mijn sport tijdens wedstrijden is: "Winnen". De interne consistentie van de andergerichte streefdoelen is discutabel gezien de Cronbach's alfa van .61.

Waargenomen competentie. De afhankelijke variabele is waargenomen competentie. Dit wordt gemeten met vier vragen, door middel van een likertschaal die loopt van “helemaal niet” (1) tot in “extreem sterke mate” (7). De vragen zijn: (1) In mijn sport heb ik het gevoel dat ik de kennis en vaardigheden heb om taken goed uit te voeren, (2) Ik voel me vaardig en bekwaam in mijn sport, (3) In mijn sport heb ik het vertrouwen dat ik ook moeilijke taken tot een goed einde kan brengen en (4) Over het geheel genomen (technisch, tactisch, fysiek,

mentaal) heb ik het gevoel dat ik goed ben in mijn sport. De interne consistentie van waargenomen competentie is acceptabel gezien de Cronbach's alfa van .73.

Resultaten

Beschrijvende statistieken en correlaties

In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken weergegeven van de totale steekproef. De gemiddelden van de streefdoelen zijn niet significant verschillend. Voor de correlaties is gebruikgemaakt van *Pearson* correlaties, aangezien het om continue variabelen gaat. In de correlatiematrix (Tabel 1) is te zien dat de streefdoelen onderling significant en positief samenhangen.

Assumpties

Bij de hypothesen 1, 2, 3 en 4 is er gecontroleerd voor de assumpties van normaliteit, lineariteit, homoscedasticiteit en onafhankelijkheid van residuen. Aanvullend is er bij hypothese 4 gecontroleerd voor de assumptie van multicollineariteit, aangezien het om een meervoudige lineaire regressie gaat. De algemene conclusie is dat de assumpties niet geschonden zijn. Voor de specifieke uitkomsten zie Appendix C.

Toetsen van hypothesen

Hypothese 1, is dat de drie streefdoelen positief samenhangen met waargenomen competentie. Met behulp van een correlatiematrix is deze hypothese getoetst. Uit Tabel 1 blijkt dat de resultaten overeenkomen met deze hypothese, dit wordt dus empirisch ondersteund.

Hypothese 2, is dat in vergelijking met vrouwelijke wedstrijdssporters mannelijke wedstrijdssporters hoger scoren op waargenomen competentie. Met een onafhankelijke t-test is deze hypothese getoetst (zie Tabel 2). De resultaten ondersteunen deze hypothese niet ($t(88) = -.36, p = .72$).

Hypothese 3, is dat in vergelijking met vrouwelijke wedstrijdssporters mannelijke wedstrijdssporters sterkere andergerichte streefdoelen, maar zwakkere taak- en zelfgerichte streefdoelen hebben. Dit is getoetst met onafhankelijke t-testen. Er is geen significant verschil gevonden in het stellen van andergerichte streefdoelen ($t(88) = .17, p = .86$), zelfgerichte streefdoelen ($t(88) = -.48, p = .63$) en taakgerichte streefdoelen ($t(88) = -1.08, p = .28$) tussen mannelijke en vrouwelijke wedstrijdssporters (zie Tabel 2). De hypothese wordt niet ondersteund.

Hypothese 4, is dat het verschil in waargenomen competentie tussen mannelijke en vrouwelijke wedstrijdssporters kan worden verklaard door de sterkere andergerichte streefdoelen en zwakkere taak- en zelfgerichte streefdoelen van mannelijke wedstrijdssporters in vergelijking met vrouwelijke wedstrijdssporters. Er is een multivariate mediatie analyse gedaan (Hayes, 2018), waarvan de visuele weergave is weergegeven in Figuur 1.

Als er sprake is van volledige mediatie wordt het totale effect van de afhankelijke variabele verklaard door één of meer mediators, alleen het indirecte effect ($a_i * b_i$) is dan significant. Bij een gedeeltelijke mediatie kan het totale effect van de afhankelijke variabele verklaard worden door zowel de onafhankelijke variabele als de mediator(s). Het totale effect is de directe en indirecte effecten bij elkaar opgeteld.

Hypothese 4 wordt niet bevestigd door de resultaten (zie Tabel 3). De effecten van sekse op taakgerichte streefdoelen ($b = .30, t(88) = 1.08, p = .28$), zelfgerichte streefdoelen ($b = .14, t(88) = .48, p = .63$) en andergerichte streefdoelen ($b = .01, t(88) = .06, p = .95$) zijn niet significant. Ook zijn de indirecte effecten van taakgerichte streefdoelen ($b = .18, t(88) = 1.67, p = .01$), zelfgerichte streefdoelen ($b = .05, t(88) = .61, p = .55$) en andergerichte streefdoelen ($b = .05, t(88) = .55, p = .58$) op waargenomen competentie niet significant. Daarnaast is het directe effect van sekse op waargenomen competentie niet significant ($b = .01, t(88) = .06, p = .95$). Verder is het totale effect niet significant ($b = .07, t(88) = 0.20, p =$

.72). Kortom, er is geen mediatie aangezien de indirecte effecten evenals het directe effect niet significant zijn.

Exploratieve analyse

Als exploratieve analyse is er een lineaire regressieanalyse gedaan om te kijken naar het model zonder de variabele sekse, aangezien er geen ondersteuning was voor het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke wedstrijdssporters. De afhankelijke variabele is waargenomen competentie en de onafhankelijke variabelen zijn taak-, zelf- en andergerichte streefdoelen (zie Tabel 4). De lineaire regressie test of er per doel een significant effect is op waargenomen competentie, terwijl de andere doelen constant blijven. Voor taakgerichte streefdoelen ($\beta = .18, t = 1.71, p = .09$), zelfgerichte streefdoelen ($\beta = .05, t = .61, p = .54$) en andergerichte streefdoelen ($\beta = .05, t = .55, p = .58$) blijkt dat deze in combinatie alle drie geen significante voorspellers zijn voor waargenomen competentie. De regressieanalyse komt niet overeen met hypothese 1, wat suggereert dat de streefdoelen onderling samenhangen en geen unieke variantie verklaren van waargenomen competentie. Gezamenlijk verklaren de doelen 11% van de variantie in waargenomen competentie (zie Tabel 4).

Discussie

Het hoofddoel van deze studie was om te kijken naar de bronnen van waargenomen competentie, gezien de belangrijke relatie tussen waargenomen competentie en sportmotivatie (Brunet & Sabiston, 2009; Ryan & Moller, 2017; Wilson & Rodgers, 2007). Het is van belang om te kijken naar wat sporters motiveert, gezien de positieve effecten op zowel de mentale als de fysieke gezondheid. De streefdoelen uit het *achievement goal* model zijn belangrijk gebleken in competentie relevant gedrag (Elliot & Hulleman, 2017). Ook heeft sekse volgens eerdere literatuur een rol in het waarnemen van competentie en in het stellen van doelen (Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008). In dit onderzoek is daarom gekeken naar de relatie tussen sekse, streefdoelen en waargenomen competentie. Ook is onderzocht of er

sprake kan zijn van een mediërende rol van streefdoelen in de relatie tussen sekse en waargenomen competentie.

Ten eerste komen de correlaties tussen de streefdoelen en waargenomen competentie overeen met onze verwachting. Deze resultaten bevestigen wederom de positieve relatie tussen de streefdoelen en waargenomen competentie, wat overeenkomt met eerdere literatuur (Elliot et al., 2011; Harwood et al., 2015; Mascret et al., 2015; Morris & Kavussanu, 2008; Van Yperen, 2021). Wel is op te merken dat de streefdoelen geen significante voorspellers zijn van waargenomen competentie, wanneer deze in een lineaire regressie worden meegenomen. Deze niet significante resultaten kunnen deels worden veroorzaakt door de hoge onderlinge correlaties, waardoor de streefdoelen in combinatie met elkaar geen unieke variantie verklaren. Dit komt overeen met eerdere literatuur (Elliot et al., 2011; Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008) waarin onderlinge correlaties zijn gevonden. De hoge correlaties tussen de doelen is mogelijk te verklaren, doordat deze alle drie in gelijke mate gericht zijn op waargenomen competentie. Er is namelijk geen verschil in sterkte gevonden in de relaties met waargenomen competentie. Het lijkt in dit onderzoek dus niet uit te maken welk streefdoel er gebruikt wordt, omdat het gevoel van competentie onafhankelijk is van de standaard. Verder is het mogelijk dat de hoge correlaties en zwak voorspellende patronen ontstaan door de beperkingen van zelfrapportage (Elliot & Hulleman, 2017).

Daarnaast zijn er tegen onze verwachting in, geen sekseverschillen gevonden. Dit komt niet overeen met de literatuur die wel een sekseverschil in waargenomen competentie heeft gevonden (Brunet & Sabiston, 2009, Butler & Hasenfratz, 2017; Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008). Voor de streefdoelen komen deze resultaten overeen met die van Koh en Wang (2014), maar niet met die van andere literatuur waar wel een verschil werd gevonden (Butler & Hasenfratz, 2017; Diaconu-Gherasim et al., 2018; Hanrahan & Cerin,

2009; Hyde & Durik, 2005; Morris & Kavussanu, 2008; Nien & Duda, 2008; Peterson & Kaplan, 2016; Theis & Fischer, 2017; Yu & McLellan, 2019).

Een mogelijke verklaring voor de verschillende resultaten in studies is dat sekseverschillen domein specifiek zijn (Hyde & Durik, 2005). Wellicht is er alleen in bepaalde specifieke domeinen een verschil zichtbaar. Zo laat een meta-analyse zien dat meerdere studies een sekseverschil vinden in waargenomen competentie in het domein wiskunde. Daarentegen, als er globaal wordt gekeken naar het academische domein is er weinig empirische ondersteuning te vinden (Hyde & Durik, 2005). Het is mogelijk dat hetzelfde geldt in de sport en het per sport verschilt, maar dit moet verder onderzocht worden. Wat ook invloed kan hebben op de verschillende resultaten zijn de verschillen in steekproef, zoals de leeftijd en afkomst. Verder is het aannemelijk dat de verschillen tussen sekse gewoon te klein zijn om consistent significante resultaten te vinden. In toekomstig onderzoek is het relevant dat sekse als onafhankelijke variabele wordt meegenomen, om vast te stellen of er sprake is van een sekseverschil en in welke domeinen dit dan is.

Wat betreft de mediatie analyse kan het gesuggereerde model niet worden bevestigd. Aangezien sekse geen significante correlaties heeft met een van de variabelen en de gemiddeldes niet significant verschillend zijn, was dit te verwachten. Om de hypothese van de mediatie te toetsen, is de mediatie-analyse toch uitgevoerd. Wellicht is er een ander soort relatie tussen deze variabelen. In dit onderzoek is gekeken naar de streefdoelen als bronnen van waargenomen competentie, maar het is ook mogelijk dat waargenomen competentie voor het stellen van bepaalde doelen zorgt. Een verwachting zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat mensen met een hogere waargenomen competentie kiezen voor andergerichte streefdoelen, aangezien zij vaak zekerder zijn dat zij het kunnen en de prestatiesituaties zien als uitdagingen. Ook in het onderzoek van Elliot et al. (1999) wordt gesuggereerd dat waargenomen competentie een primair antecedent is van het stellen van doelen. Individuen

met een hogere waargenomen competentie focussen zich op succes, wat resulteert in het stellen van streefdoelen. Daarentegen focussen individuen met een lagere waargenomen competentie zich op mislukking en vervolgens op vermijdende doelen (Elliot et al., 1999).

Theoretische en praktische implicaties

Dit onderzoek is een aanvulling op de huidige literatuur aangezien er nog weinig onderzoek is gedaan naar de relatie tussen sekse, de drie streefdoelen en waargenomen competentie in het sportdomein. Het geeft nieuwe informatie over de relatie en bevestiging van het belang van de streefdoelen in waargenomen competentie. Uit eerder onderzoek werd gesuggereerd dat sekse een rol speelt, maar in dit onderzoek kan dit niet worden bevestigd. Als er in bepaalde domeinen sekseverschillen worden gevonden, kan er in deze domeinen rekening worden gehouden met sekse. Meer onderzoek is hiervoor nodig.

Ook heeft dit onderzoek praktische implicaties, omdat meer kennis over streefdoelen en waargenomen competentie nuttig is om betere interventies te ontwikkelen in de sport. Het is duidelijk dat streefdoelen belangrijk zijn in relatie tot waargenomen competentie. Het lijkt minder belangrijk welk soort doel er wordt gebruikt (taak-, zelf- of andergericht). In de praktijk is het dus belangrijk dat er een focus komt op de streefdoelen om zo de waargenomen competentie van sporters te maximaliseren.

Sterke en zwakke punten

Er zijn een aantal sterke punten te benoemen in dit onderzoek. Ten eerste, volgens de a-priori G-power analyse was een steekproef van 85 deelnemers acceptabel om een power van .80 en een effectsize van .15 te bereiken (Faul et al., 2009). Het feit dat dit aantal is gehaald (N = 90), geeft aan dat dit onderzoek voldoende onderscheidend vermogen heeft. De kans is dan groot dat er een bestaand effect wordt gevonden. Daarnaast is de verhouding tussen mannelijke- (n=46) en vrouwelijke (n=44) wedstrijdssporters nagenoeg gelijk en is de

steekproef gevarieerd in sport en leeftijd, waardoor de steekproef representatief is voor een brede groep.

Naast deze sterke punten heeft het huidige onderzoek ook een aantal beperkingen die invloed kunnen hebben op de resultaten. Ten eerste is de werving van deelnemers gedaan via studenten. Het gebruik van hun sociale kring kan voor bepaalde kenmerken hebben gezorgd in de steekproef. In een meta-analyse benoemen Hyde en Durik (2005) dat er vooral onder studenten geen significante sekseverschillen worden gevonden. Gezien deze uitspraak hebben wij het aantal studenten in de huidige steekproef bekeken, waaruit blijkt dat de meerderheid (66,67%) student is. Een willekeurige selectie onder wedstrijdssporters kan zorgen voor een betere representatie van de populatie wedstrijdssporters.

Ten tweede zijn de resultaten niet generaliseerbaar naar verschillende werelddelen, aangezien de steekproef alleen bestond uit Nederlandssprekende mensen vanwege een Nederlandstalige vragenlijst. In toekomstig onderzoek kan de generaliseerbaarheid worden vergroot door populaties uit verschillende landen mee te nemen. Meer diversiteit in de steekproef kan bijdragen aan kennis over de variabelen voor verschillende culturen en landen, zodat het breder kan worden toegepast.

Daarnaast is de interne consistentie van de *achievement goals* schalen vrij laag. Dit komt niet overeen met de resultaten van Mascrot et al. (2015), waaruit bleek dat de interne consistentie van deze constructen hoog is. De verschillende alfa waardes kunnen worden verklaard, doordat in het onderzoek van Mascrot et al. (2015) deelnemers van tevoren werden geïnformeerd dat zij stellingen kregen met betrekking tot hun doelen. Daarentegen waren deelnemers in dit onderzoek hier minder bewust van, wat kan hebben geleid tot verkeerde interpretatie. Het is ook mogelijk dat deelnemers in de huidige studie niet goed weten welke doelen zij stellen tijdens hun sport. Verder is de vragenlijst die in dit onderzoek is gebruikt

van lange duur, waardoor de aandacht van de deelnemers tijdens het beantwoorden van de vragen over de doelen mogelijk beperkt is geweest.

Suggesties vervolgonderzoek

Het kan voor vervolgonderzoek nuttig zijn om de vermijdende doelen mee te nemen voor een uitgebreider beeld van de werking van de doelen. In dit onderzoek lag dit buiten ons bereik in verband met praktische redenen. Het is relevant dat ook hierover meer kennis komt, aangezien de vermijdende doelen onder andere samenhangen met demotivatie (Elliot, 1999; Nien & Duda, 2008). Deze kennis kan bijdragen aan het herkennen en helpen van sporters die vermijdende doelen stellen en daardoor demotivatie ervaren. Daarnaast is in het huidige onderzoek gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef, maar is het voor toekomstig onderzoek aan te raden om een willekeurige steekproef wedstrijdssporters te gebruiken. Dit voorkomt bepaalde kenmerken, zoals de meerderheid studenten in deze steekproef.

Conclusie

Allesomvattend, is in dit onderzoek wederom het belang van de relatie tussen streefdoelen en waargenomen competentie aangetoond. Er moet wel rekening worden gehouden met dat dit verband complex is doordat de streefdoelen onderling samenhangen. Er is meer onderzoek nodig om duidelijkheid te krijgen over deze relatie. Daarnaast blijkt dat dit onderzoek geen bevestiging kan geven voor sekseverschillen in waargenomen competentie en het stellen van streefdoelen. In de huidige literatuur is wel een patroon te vinden, maar meer onderzoek is nodig om te weten of er in bepaalde sportdomeinen rekening met sekseverschillen moet worden gehouden.

Referenties

- Boerema, N. (2023). Waargenomen competentie en achievement goals in mannelijke en vrouwelijke wedstrijdporters [Ongepubliceerde bachelor these]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Bontekoning, M. (2023). Drijfveren achter de autonome motivatie van amateur tennissers en volleyballers [Ongepubliceerde bachelor these]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Broenink, E. (2023). Drijfveren achter de autonome motivatie van competitieve en recreatieve wielrenners [Ongepubliceerde bachelor these]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Brunet, J., & Sabiston, C. M. (2009). Social physique anxiety and physical activity: A self-determination theory perspective. *Psychology of Sport and Exercise, 10*(3), 329–335. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2008.11.002>
- Butler, R. (2014). Motivation in educational contexts: Does gender matter? In L. S. Liben & R. S. Bigler, *The role of gender in educational contexts and outcomes*. (Vol. 47, pp. 1-42). Academic Press.
- Butler, R., & Hasenfratz, L. (2017). Gender and Competence Motivation. In A. J. Elliot, C. S. Dweck, & D. S. Yeager, *Handbook of competence and motivation: theory and application* (2nd ed., pp. 489–511). The Guilford Press.
- De Greeff, J. W., Bosker, R. J., Oosterlaan, J., Visscher, C., & Hartman, E. (2018). Effects of physical activity on executive functions, attention and academic performance in preadolescent children: a meta-analysis. *Journal of Science and Medicine in Sport, 21*(5), 501–507. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2017.09.595>
- Diaconu-Gherasim, L. R., Tepordei, A. M., Mairean, C., & Rusu, A. (2018). Intelligence beliefs, goal orientations and children's academic achievement: does the children's

gender matter? *Educational Studies*, 1–18.

<https://doi.org/10.1080/03055698.2018.1443796>

Elliot, A. J. (1999). Approach and avoidance motivation and achievement goals. *Educational Psychologist*, 34(3), 169–189. https://doi.org/10.1207/s15326985ep3403_3

Elliot, A. J., & Hulleman, C. S. (2017). Achievement Goals. In A. J. Elliot, C. S. Dweck, & D. S. Yeager, *Handbook of competence and motivation: theory and application* (2nd ed., pp. 43–60). The Guilford Press.

Elliot, A. J., & McGregor, H. A. (2001). A 2 × 2 achievement goal framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), 501–519. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.3.501>

Elliot, A. J., Murayama, K., & Pekrun, R. (2011). A 3 × 2 achievement goal model. *Journal of Educational Psychology*, 103(3), 632–648. <https://doi.org/10.1037/a0023952>

Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149–1160.

Hanrahan, S. J., & Cerin, E. (2009). Gender, level of participation, and type of sport: Differences in achievement goal orientation and attributional style. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12(4), 508–512. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2008.01.005>

Harwood, C. G., Keegan, R. J., Smith, J. M., & Raine, A. S. (2015). A systematic review of the intrapersonal correlates of motivational climate perceptions in sport and physical activity. *Psychology of Sport and Exercise*, 18, 9–25.

<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.11.005>

Hayes, A.F. (2022). ProcessMacro (4.1) [Computerprogramma]. Geraadpleegd van <https://www.processmacro.org/index.html>.

- Hyde, J. S., & Durik, A. M. (2005). Gender, Competence and Motivation. In A. J. Elliot, C. S. Dweck, *Handbook of competence and motivation*. (pp. 375–391). The Guilford Press.
- Koh, K. T., & Wang, C. K. J. (2014). Gender and type of sport differences on perceived coaching behaviours, achievement goal orientations and life aspirations of youth Olympic games Singaporean athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, *13*(2), 91–103. <https://doi.org/10.1080/1612197x.2014.932820>
- Mascret, N., Elliot, A. J., & Cury, F. (2015). Extending the 3 × 2 achievement goal model to the sport domain: The 3 × 2 Achievement Goal Questionnaire for Sport. *Psychology of Sport and Exercise*, *17*, 7–14. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.11.001>
- Morris, R. L., & Kavussanu, M. (2008). Antecedents of approach-avoidance goals in sport. *Journal of Sports Sciences*, *26*(5), 465–476. <https://doi.org/10.1080/02640410701579388>
- Nien, C. L., & Duda, J. L. (2008). Antecedents and consequences of approach and avoidance achievement goals: A test of gender invariance. *Psychology of Sport and Exercise*, *9*(3), 352–372. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.05.002>
- Overgoor, M. (2023). De relatie tussen leeftijd en autonome motivatie begrijpen: aantal uren sport per week en waargenomen competentie als mediatorvariabelen [Ongepubliceerde bachelor these]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Peterson, S. K., & Kaplan, A. (2016). Bayesian analysis in educational psychology research: An example of gender differences in achievement goals. *Learning and Individual Differences*, *47*, 129–135. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2016.01.005>
- Physical activity*. (2019, May 17). World Health Organization. <https://www.who.int/health-topics/physical-activity>

- Stegeman, J. (2023). Autonome motivatie, beïnvloedt door drie psychologische basisbehoeften, onderamateur tennissers en volleyballers [Ongepubliceerde bachelor these]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Theis, D., & Fischer, N. (2017). Sex differences in the development of achievement goals in middle school. *Learning and Individual Differences, 57*, 170–177.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2017.05.006>
- Van Yperen, N. W. (2018). Mentale aspecten van sport en presteren. *De Psycholoog, 53*(11), 10–21. https://www.sportscience.blog/wp-content/uploads/2018/11/2018-De-Psycholoog_Ac.-Rede.pdf
- Van Yperen, N.W. (2020). Vragenlijst Sportmotivatie. Rijksuniversiteit Groningen
- Van Yperen, N. W. (2022). In the context of a sports match, the goal to win is most important, right? Suggestive evidence for a hierarchical achievement goal system. *Psychology of Sport and Exercise, 60*, 102134. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2022.102134>
- Van Yperen, N. W., Blaga, M., & Postmes, T. (2014). A Meta-Analysis of Self-Reported Achievement Goals and Nonself-Report Performance across Three Achievement Domains (Work, Sports, and Education). *PLoS ONE, 9*(4), e93594.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0093594>
- Van Yperen, N. W., & Leander, N. P. (2014). The Overpowering Effect of Social Comparison Information. *Personality and Social Psychology Bulletin, 40*(5), 676–688.
<https://doi.org/10.1177/0146167214523475>
- Wilson, P. M., & Rodgers, W. M. (2007). Self-Determination Theory, Exercise, and Well-Being. *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Exercise and Sport*.
<https://doi.org/10.5040/9781718206632.ch-006>
- Yu, J., & McLellan, R. (2019). Beyond academic achievement goals: The importance of social achievement goals in explaining gender differences in self-handicapping.

Learning and Individual Differences, 69, 33–44.

<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2018.11.010>

Tabel 1*Gemiddelde, Standaarddeviatie en Correlaties*

Variabele	<i>M</i>	<i>SD</i>	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Competentie	4.72	.94						
2. Taakgericht ^a	5.23	1.31	.36**					
3. Zelfgericht ^a	4.90	1.42	.28**	.61**				
4. Andergericht ^a	4.71	1.57	.30*	.69**	.55**			
5. Leeftijd	27.31	12.18	-.06	.06	.05	.10		
6. Sekse	-	-	.04	.12	.05	-.02		

Noot. *N* = 90. **p* < .05. ***p* < .001.

^aZelfde superscript betekent niet significant verschillend (*p* < .01).

Tabel 2*Onafhankelijke T- testen*

Variabele	<i>t</i>	<i>df</i>	Sig. ^a	95% BHI	
				Ondergrens	Bovengrens
Competentie	-.36	88	.72	-.47	.32
Taakgericht	-1.08	88	.28	-.85	.25
Zelfgericht	-.48	88	.63	-.74	.45
Andergericht	.17	88	.86	-.60	.72

Noot. *N* = 90.

^a*p* < .05 (tweezijdig).

Tabel 3*Hayes Mediatie Analyse Model 4*

95%BHI

Analyse	<i>b</i>	Indirect effect (a*b)	<i>t</i> (<i>df</i> =88)	Ondergrens	Bovengrens
a1 ^a	.30		1.08	-.25	.85
b1 ^a	.18	.05	1.67	-.04	.40
a2 ^a	.14		.48	-.45	.74
b2 ^a	.05	.01	.61	-.12	.22
a3 ^a	-.06		-.17	-.72	.60
b3 ^a	.05	-.003	.55	-.12	.22
c ^a	.01		.06	-.37	.39
Totale effect	.07		.20	-.32	.46

Noot. *N* = 90.

^aDe analyse paden (a,b en c) zijn weergegeven in Figuur 1

Tabel 4

Lineaire Regressie^a

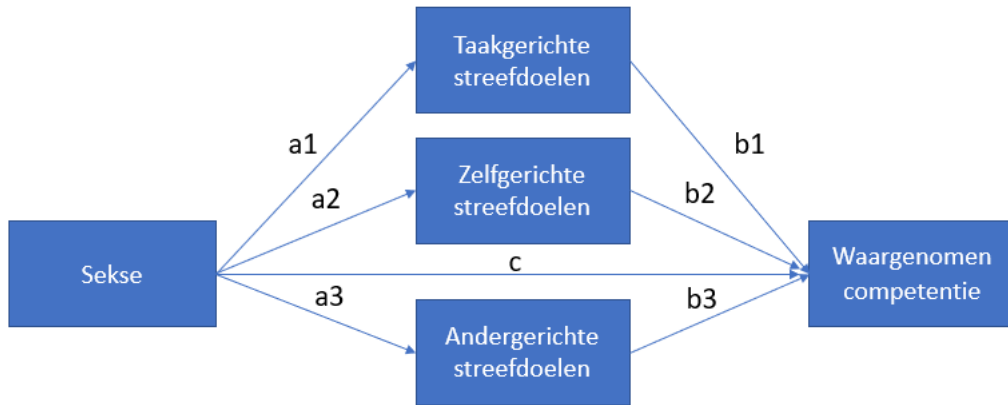
Variabele	β	<i>t</i>	Sig.	R	R ² adj.
Constant	3.29	8.15	<.001	.37 ^a	.11
Taakgericht	.18	1.71	.09		
Zelfgericht	.05	.61	.54		
Andergericht	.05	.55	.58		

Noot. *N* = 90.

^aOnafhankelijke variabele: Competentie.

Figuur 1

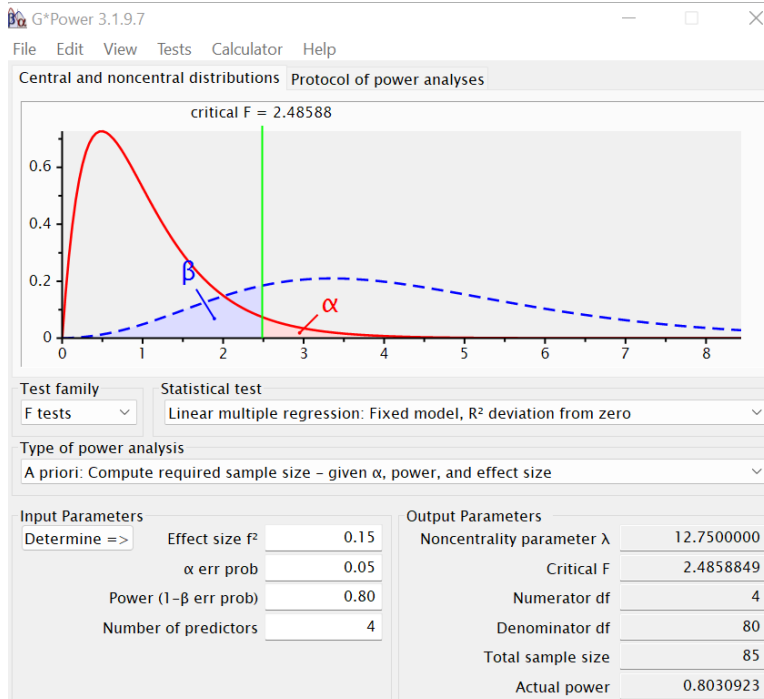
De Mediatieanalyse Paden

Appendix A

Figuur A1

A-priori G-power Analyse

Noot. Aangepast overgenomen uit Statistical power analyses using G*Power 3.1 (Faul et al., 2009).

*Appendix B***Tabel B1***Uitgebreide beschrijvende statistieken*

	<i>N</i>	Minimum	Maximum	<i>M</i>	<i>SD</i>
Competentie	90	1.75	7.00	4.72	.94
Taakgericht	90	1.00	7.00	5.23	1.31
Zelfgericht	90	1.00	7.00	4.90	1.42
Andergericht	90	1.00	7.00	4.71	1.57
Leeftijd	90	18.00	67.00	27.31	12.18

Appendix C

Assumpties

Bij de hypothesen 1, 2, 3 en 4 is er gecontroleerd voor de assumpties van normaliteit, lineairiteit, homoscedasticiteit en onafhankelijkheid van residuen. Daarnaast is er bij hypothese 4 nog gecontroleerd voor de assumptie van multicollineariteit, aangezien het om een meervoudige lineaire regressie gaat.

Voor de assumptie normaliteit is er gecontroleerd door middel van een pp plot. De assumptie is niet geschonden, zie Figuur C1 in Appendix C. Voor de assumpties lineairiteit en homoscedasticiteit is er gecontroleerd door middel van residuen plots. De assumpties van homoscedasticiteit en lineairiteit zijn niet geschonden, er is namelijk een rechte lijn zichtbaar en er zijn geen afwijkende patronen, zie hiervoor figuren C2, C3, C4, C5 en C6 in Appendix C. De assumptie onafhankelijkheid van residuen was niet geschonden, omdat de Durbin-Watson scores hoger waren dan 1.5 en kleiner dan 2.5. De *Durbin Watson* score was namelijk 1.70, zie Tabel C1 in Appendix C.

Bij Hypothese 4 is er geen multicollineariteit geconstateerd, omdat de VIF-waarden lager waren dan vier (Taakgerichte streefdoelen $VIF = 2.31$, zelfgerichte streefdoelen: $VIF = 1.66$, andergerichte streefdoelen: $VIF = 2.07$, sekse: $VIF = 1.03$). Dit is te zien in Tabel C2 in Appendix C.

Tabel C1

Durbin Watson test

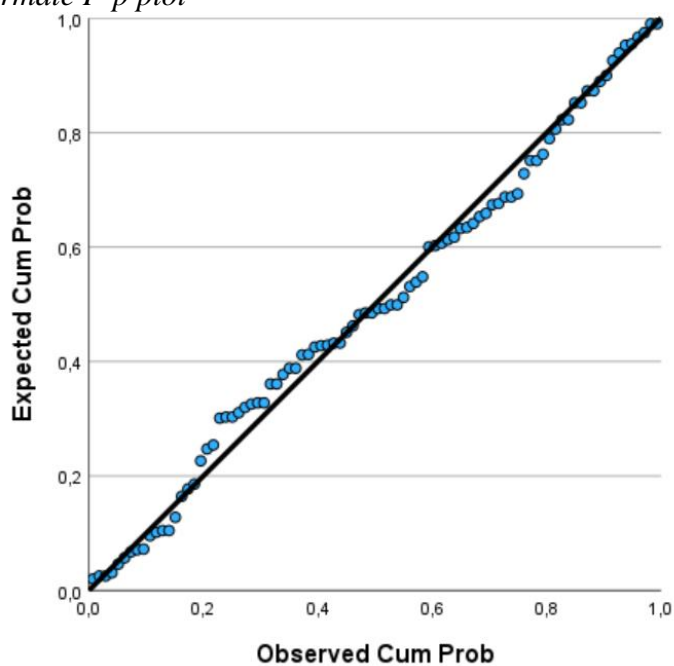
Model	R	R ² adj.	Durbin Watson
1	.37 ^a	.10	1.70

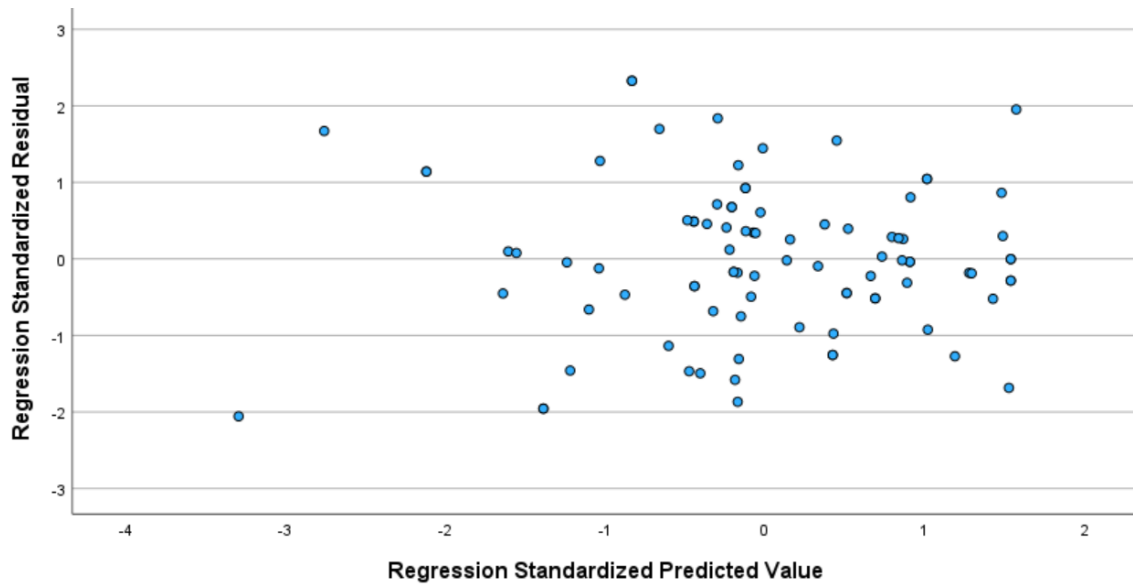
Noot. $N = 90$.

^a Predictoren: (Constant), Wat is je geslacht?, Othertot, Selftot, Tasktot. ^b Onafhankelijke Variabele: Comptot.

Tabel C2*Coëfficiënten^a*

Model	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
Constant	3.29	8.02	<.001		
Taakgericht	.18	1.67	.001	.43	2.31
Zelfgericht	.05	.61	.55	.60	1.66
Andergericht	.05	.55	.58	.48	2.07
Sekse	.01	.06	.95	.97	1.03

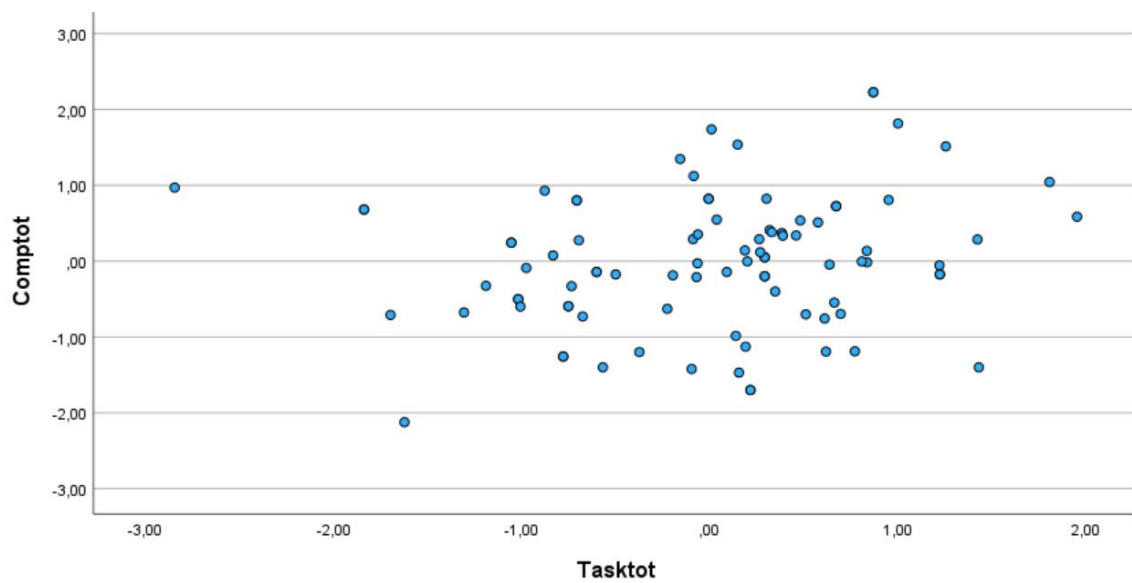
Noot. N = 90^aOnafhankelijke variabele: Competentie**Figuur C1***Normale P-p plot**Noot. Afhankelijke variabele: Competentie***Figuur C2***Scatterplot*

Noot. Afhankelijke variabele: Competentie

Figuur C3

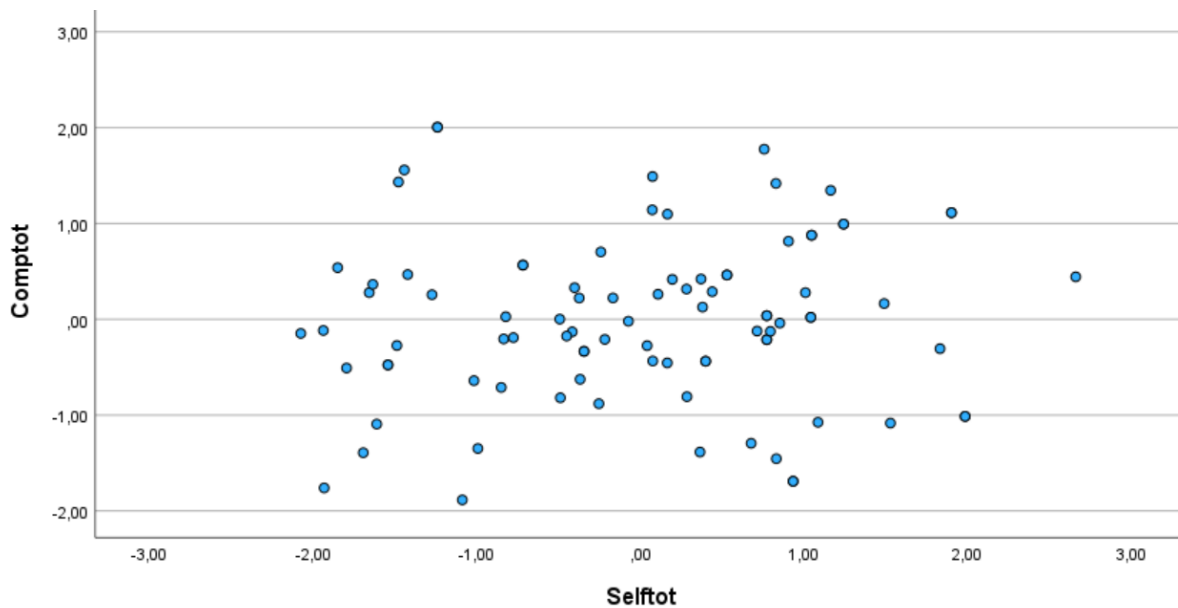
Partiële Regressie Plot

Noot. Afhankelijke variabele: Competentie

Figuur C4

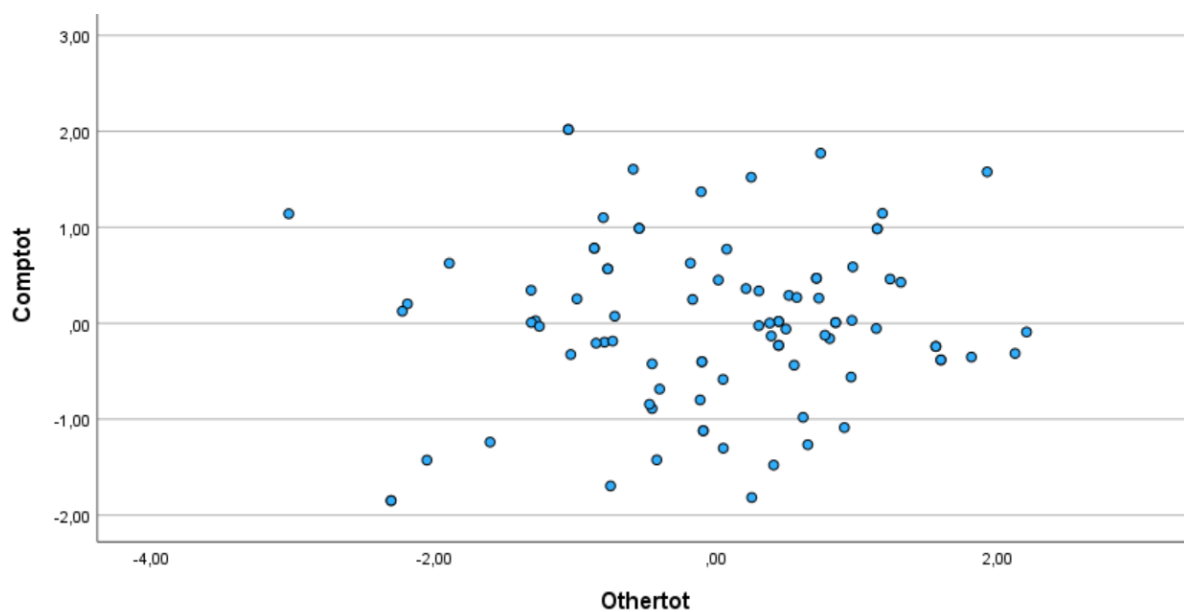
Partiële Regressie Plot

Noot. Afhankelijke variabele: Competentie

Figuur C5

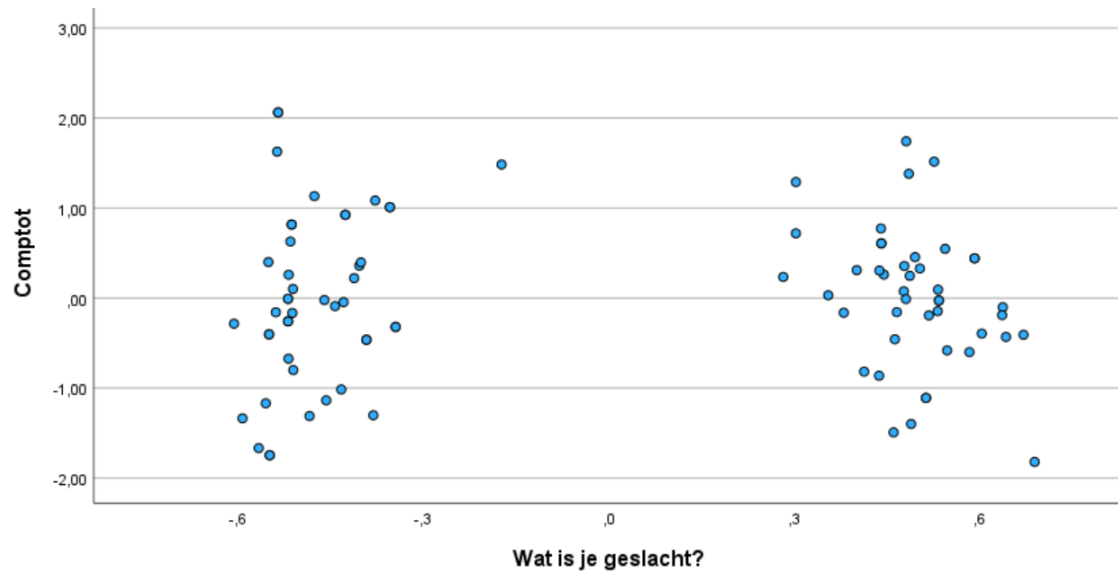
Partiële Regressie Plot

Noot. Afhankelijke variabele: Competentie

Figuur C6

Partiële Regressie Plot

Noot. Afhankelijke variabele: Competentie

*Appendix D***Figuur D1***Onderzoek weergave*